

ירושלים, ו' באב תשע"ו
10 באוגוסט 2016

לכבוד
מנהלי בתי הספר
מרכזי הוראת המקצוע
המורים לגרמנית

הנדון: חוזר מפמ"ר גרמנית - תשע"ז [1]

תוכן עניינים:

- 1) החממה הפדגוגית / עמ' 2
  - 2) מבנה מבחן הבגרות בגרמנית / עמ' 2
    - א. בחינת בגרות חיצונית בעל פה (60%) - ברמת 5 יח"ל / עמ' 2
      - i. מטרות הבחינה ותיאורים קצרים / עמ' 3
      - ii. ביצוע חלקי המבחן / עמ' 5
      - iii. מחוונים לבחינת הבגרות החיצונית / עמ' 6
    1. מחוון חלק א' - הבנת הנקרא / הבנת הנקרא-נצפה / עמ' 8
    2. מחוון חלק ב' - הצגת פרויקט + הצגה עצמית / עמ' 9
  - ב. הערכה בית ספרית (40%) / עמ' 11
    - i. המלצות למורים ולהנהלת בתי הספר / עמ' 11
  - ג. בחינה לתלמידים בודדים, תלמידי משנה ותלמידים אקסטרניים / עמ' 11
- 3) רמת ידע שפתי נדרש לבחינת הבגרות ב- 5 יח"ל / עמ' 11
- 4) טופס הרשמה לבחינת הבגרות בגרמנית לתלמיד "יחיד" - קיץ התשע"ז / עמ' 12
- 5) נספחים / עמ' 13

כללי

החל משנת תשע"ו, מבנה בחינת הבגרות משתנה בה תתקיים בחינה חיצונית אחת אשר מהווה 60% מהציון. הבחינה החיצונית תערך בעל פה לפי ההנחיות המפורטות במסמך זה. ההערכה הבית ספרית מהווה 40% מהציון ומורכב מפרויקט, מבחנים וכדומה – ההנחיות מפורטות במסמך זה.

1. החממה הפדגוגית

בתחום הדעת שלנו אנו משתלבים בחממה הפדגוגית בהרחבת תכניות לימודים ייחודיות ויוזמות חדשות. כמו כן מורים שרוצים ליזום במסגרת החממה מוזמנים לפנות למפמ"ר במסגרת קול קורא שיצא בהמשך השנה. ראה נספח 6.

2. מבנה מבחן הבגרות בגרמנית

א. בחינת בגרות חיצונית בעל פה (60%) - ברמת 5 יח"ל - סמל שאלון
574-385

משך הבחינה – שעה וחצי (כולל זמן הכנה)

חלק א' – הבנת הנקרא / הבנת הנקרא-נצפה (שעה ועשר דקות כולל זמן הכנה)

חלק א' מהווה 75% מהציון הכולל

* 1. הקראה בקול רם של פסקה של 5-8 שורות מתוך טקסט כתוב באוצר מילים בנושאים

שנלמדו (ספרות, עיתונות, אקלים, תיירות, תרבות הפנאי, קולינריה, ועוד). אורך

הטקסט 150-200 מילים ברמת חמש יח"ל.

* קטע הטקסט הוא בלתי מוכר (Unseen).

* משך המשימה: 20 דקות

* הטקסט יכול לכלול עד עשרה מילים לא מוכרות – שלהם יינתן הפירוש.

* יוכנו 4-8 טקסטים שונים מהם יבחר הבוחן טקסט אחד לכל נבחן.

* הועלו הצעות לטקסטים מגוונים: טקסט שבו חסרות מילים וצריך להתאים

מילים מתוך בנק מילים; סיפור ואחריו משפטי נכון-לא נכון (שעל הנבחן

להקריא ולענות); תקצירי סרטים שצריך להתאים להם את שמות הסרטים;

מודעות דרושים באינטרנט (צריך להתאים בין המודעה למחפש ה"שירות").

* שה"כ ניקוד על חלק זה 25% - דגש בהערכה על זיהוי של אוצר המילים, הבנתם

והקראה נכונה שלהם + ביצוע נכון של המשימות הנלוות בטקסטים

2. חמש שאלות על הטקסט.

משך המשימה: 10 דקות

20% - בודק הבנת הנשמע, הבנת הנקרא (טקסט), הבנת הנקרא-נצפה, תוכן ושטף דיבור.

3. מענה על שאלות בהקשר לטקסט

משך משימה זו: 10 דקות
חלק זה יכול לכלול תמונות ואביזרי עזר
30% - בהערכה יש להתייחס להבנת הנשמע, לשטף הדיבור, לשימוש באוצר מילים מתאים ונכון, ולתוכן.

חלק ב': הצגת פרויקט + הצגה עצמית (עשרים דקות)

- * חלק ב' מהווה 25% מהציון הכולל
  - * משך המשימה: 20 דקות
- #### הצגת הפרויקט
- * משך המשימה: 15 דקות
  - * עבודה שהוכנה לאורך תהליך הלמידה: (עבודה על נושאים מגוונים, כגון: הסביבה בה אני חי, רב תרבותיות, תרבות הפנאי, מסעות, מנהגים ומסורות, ועוד....)
  - * **תנאי קדם לחלק זה:** דו"ח פרויקט חתום על ידי המורה המתעד את התקדמות התלמיד במהלך תהליך הלימודים בכיתה י"א ו- י"ב.
  - * 10% פרזנטציה של הפרויקט; 10% על הפרויקט עצמו (הערכה על פי מחוון שיימסר מהפיקוח למורה).
- #### הצגה עצמית
- * משך המשימה: 5 דקות
  - * **דו-שיח חופשי**
  - * 5% - דגש על שטף דיבור, שימוש באוצר מילים, הגייה, מבנה משפט ועוד.

i. מטרות הבחינה ותיאורים קצרים

התלמידים נבחנים בידע ותוכן ברמה של 5 יח"ל שרכשו בבית הספר באופן ספירלי רב-שנתי. המועמדים נבחנים בשלושת המיומנויות הבאות בהתאם לרמה:

1. הבנת הנקרא/הבנת הנקרא-נצפה
2. הבנת הנשמע
3. הבעה בעל פה.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף שפות
הפיקוח על הוראת הגרמנית

נושאים וטקסטים של כל חלקי הבחינה לקוחים ממגוון רחב מתחומי ענין וניסיון של תלמידים ובני נוער.

הבנת הנקרא/ הבנת הנקרא-נצפה

מטרה	תוכן/טקסטים	סוגי משימה	משך ההבחנות
חלק 1	טקסט (ספרותי, עיתונות, אקלים, תיירות, תרבות הפנאי, קולינריה, ועוד). אורך הטקסט : 150-200 מילים ברמת חמש יח"ל.	טקסט שבו חסרות מילים וצריך להתאים מילים מתוך בנק מילים ; סיפור ואחריו משפטי נכון-לא נכון (שעל הנבחן להקריא ולענות) ; תקצירי סרטים שצריך להתאים להם את שמות הסרטים ; מודעות דרושים באינטרנט (צריך להתאים בין המודעה למחפש ה"שירות").	משך ההבחנות : 40 דקות בתוספת 15 דקות
חלק 2	שאלות על הטקסט.	תשובות נכון/לא נכון תשובות מלאות	זמן הכנה
חלק 3	מענה על שאלות בהקשר לטקסט	חלק זה יכול לכלול תמונות ואביזרי עזר	
הבנה וזיהוי הקשרים כלליים הבנה כללית / סלקטיבית / מפורטת משך המשימה : 20 דקות ציון : 25%	הבנה סלקטיבית /מפורטת הבנת הנשמע, הבנת הנקרא (טקסט), הבנת הנקרא-נצפה , תוכן ושטף דיבור. משך המשימה : 10 דקות ציון : 20%	הבנה סלקטיבית /מפורטת יש להתייחס להבנת הנשמע, לשטף הדיבור, לשימוש באוצר מילים מתאים	

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף שפות
הפיקוח על הוראת הגרמנית

			ונכון, ולתוכן. משך משימה זו : 10 דקות ציון : 30%
--	--	--	---

הצגת פרויקט + הצגה עצמית

משך ההבחנות	סוגי משימה	מפרט	מטרה	
משך ההבחנות : 20 דקות	שיחה מנותבת	נושא נבחר	מונולוג קצר וקוהרנטי	חלק 1
		שאלות הקשורות לנושא המצגת	יכולת שיחה / מתן מידע על נושא מוכר	
		שאלות מקטלוג נושאים שנקבעו מראש	יכולת שיחה / מצבים יומיומיים כלליים	חלק 2

ii. ביצוע חלקי המבחן

הבחינה נערכת כבחינה פרטנית

הבנת הנקרא / הבנת הנקרא-נצפה

- העבודה תתחיל מיד לאחר חלוקת המבחנים.
- בעת הבחינה אין לתת הערות נוספות.
- זמן הכנה : 15 דקות.

הצגת פרויקט + הצגה עצמית

- לא נדרש זמן הכנה.
- על התלמיד להביא לחומרים מוכנים למצגת בנושא שנבחר עם המורה המלמד/ת, לרבות הערות, כרטיסיות עם מילות מפתח וכו'.

תהליך בחינת המיומנות:		
	קבלת פנים ומתן הסבר על הבחינה	תחילת הבחינה

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף שפות
הפיקוח על הוראת הגרמנית

40 דקות בתוספת 15 דקות זמן הכנה	הקראה בקול רם, שטף בדיבור והגייה נכונה שאלות ומתן תשובות	מונולוג דו שיח	חלק 1: הבנת הנקרא / הבנת הנקרא-נצפה
20 דקות	התלמיד יציג היבטים של הפרויקט כולו. התלמיד יציג את התוצר הסופי שהכין בנושא המיוחד שבחבר בהקשר לפרויקט . יש לערוך דיון על הנושא המיוחד והפרויקט באופן כללי	מונולוג דו שיח	חלק 2 א: הצגת פרויקט
5 דקות	התלמיד יציג את עצמו שאלות מעמיקות ודיון בנושא.	מונולוג דו שיח	חלק 2 ב: הצגה עצמית

* אין אפשרות להשתמש במילון בבחינה בעל פה

.iii מחוונים לבחינת הבגרות החיצונית

הנחיות כלליות

חלקי הבחינה משוקללים באופן הבא :

חלק א' – הבנת הנקרא / הבנת הנקרא-נצפה 75%

• אמצעים לשוניים

○ רושם כללי והקראה נכונה – 10%

○ אוצר מילים והבנת הנקרא – 15%

• תוכן

○ מענה על חמש שאלות על הטקסט – יכולות של הבנת הנושא והצגתו – 20%

○ מענה על שאלות בהקשר לטקסט – מידע בהקשר לטקסט – 30%

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף שפות
הפיקוח על הוראת הגרמנית

חלק ב - הצגת פרויקט + הצגה עצמית – 25%

- **אמצעים לשוניים**
  - אוצר מילים – 5%
- **תוכן והצגת המשימה**
  - תוכן – 5%
  - הצגה – 10%
- **תקינות**
  - דקדוק ותחביר – 5%
  -

מחווון חלק א' – הבנת הנקרא / הבנת הנקרא-נצפה 75%

רמת ידע 1	רמת ידע 2	רמת ידע 3	קריטריונים	
40-55	56-69	70-75		
נקודות	נקודות	נקודות		
בעיקר המשפטים והביטויים אינם מחוברים.	ישנם משפטים פשוטים שהתוכן נקרא במחובר. קטעים רבים לא נקראים בשטף.	הטקסט נקרא באופן רציף. קטעים מסוימים נקראים לא בשטף.	רושם כללי והקראה נכונה 10%	אמצעים לשוניים
אוצר המילים כה מוגבל שאין זה מספיק כדי להתמודד עם המשימה.	אוצר המילים מוגבל באופן חלקי, אך מספיק להתמודדות במצבים יומיומיים (למשל חוויות). לעיתים נעשה שימוש באוצר מילים שגוי.	אוצר המילים מוגבל באופן חלקי, אך מספיק להתמודדות במצבים יומיומיים (למשל חוויות) אם נחוץ, יעשה שימוש בתיאורים.	אוצר מילים - הבנה 15%	
הרעיונות והמחשבות מובאים באופן שגוי או כלל לא	הרעיונות והמחשבות מובאים באופן מצומצם מאוד ומיוצגים באופן חלקי ולא ממש מובן.	הנושא מובן חלקית והצגת הרעיונות והמחשבות מובאים באופן מצומצם, אבל בעיקרון באופן מובן	חמש שאלות על הטקסט – יכולות של הבנת הנושא והצגתו 20%	תוכן
המידע לא קשור לטקסט.	המידע ברור אך לא מנומק ולא כל כך קשור לטקסט.	המידע מובא בצורה מנומקת מצומצמת בהקשר לטקסט.	מענה על שאלות בהקשר לטקסט - מידע בהקשר	

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף שפות
הפיקוח על הוראת הגרמנית

			לטקסט	
			30%	

מחווון חלק ב - הצגת פרויקט + הצגה עצמית - 25%

רמת ידע 1	רמת ידע 2	רמת ידע 3	קריטריונים	
8-13	14-19	20-25		
נקודות	נקודות	נקודות		
<p>אוצר המילים בסיסי. יכול לבטא את עצמו במספר ביטויים מוגבל ממצבים יומיומיים הקונקרטיים.</p>	<p>אוצר המילים מספיק להביע עצמו במצבים קונקרטיים וצפויים. התלמיד מסתמך על ביטויים ששינן.</p>	<p>אוצר המילים מספיק להביע דעה בנושאים מוכרים. לעיתים ישנם חסרים באוצר מילים מתאים.</p>	אוצר מילים	5%
			תוכן	5%
<p>התלמיד יכול להציג היבטים אחדים על הנושא.</p> <p>התלמיד מצליח להשלים כמה היבטים על ידי שימוש בתיאורים ודוגמאות במהלך השיחה</p>	<p>התלמיד יכול להציג כמה היבטים על הנושא.</p> <p>התלמיד יכול להוסיף תיאורים והסברים נוספים על הנושא במהלך שיחה</p>	<p>התלמיד יכול להציג את הנושא באופן מובן</p> <p>התלמיד מציג בשיחה שהוא הבין את מהות העניין.</p>		
			הצגה	10%
<p>המצגת אינה מתייחסת לחומר ויזואלי.</p>	<p>הפרזנטציה מתייחסת לפעמים לחומר ויזואלי.</p>	<p>הפרזנטציה מתייחסת בנקודות רבות לחומר החזותי, אך השילוב לא מצליח באופן עקבי.</p>		

מדינת ישראל
משרד החינוך
המזכירות הפדגוגית
אגף שפות
הפיקוח על הוראת הגרמנית

החומר אינו תורם להמחשת הנושא.	חומרי העבודה מוגבלים ברצף אך קשורים לנושא.	חומרי העבודה ממחישים את הנושא בהיקף סביר.		
התלמיד משתמש רק בכמה מבנים פשוטים בצורה נכונה, עושה טעויות רבות אשר משפיעות לרעה על התקשורת.	התלמיד משתמש נכון בדרך כלל בכמה מבנים פשוטים. ייתכנו טעויות בסיסיות שיטתיות.	התלמיד מראה רמה טובה של שליטה במבנים דקדוקיים.	דקדוק ותחביר 5%	תקנינות - יכולות של שימוש נכון ומדויק בשפה
	התקשורת עשויה להיות מושפעת מהטעויות.	הטעויות לא מפריעות לתקשורת.		

ב. הערכה בית ספרית (40%) – סמל שאלון 283-574

המלצות למורים ולהנהלת בתי הספר

- * התלמידים ילמדו את השפות בגישה התקשורתית. הגישה התקשורתית שמה דגש בראש ובראשונה על תקשורת והעברת מסרים. לפי גישה זו, מבנה השפה אינו הנושא העיקרי של השיעור, אלא נלמד לצרכים תקשורתיים.
- * במהלך הלימוד יפותחו ארבע מיומנויות השפה: הבנת הנשמע, הבעה בעל פה, הבנת הנקרא, הבנת הנקרא-נצפה, והבעה בכתב, אך הדגש יושם על דיבור, האזנה וקריאה, וזאת כדי לשפר את היכולות התקשורתיות בשפה.
- * נושאי הלימוד יתבססו על התכנים שנלמדו בכיתה על פי ההנחיות המפורטות בתכנית הלימודים.
- * הכלים המומלצים להערכת תהליך למידת תחום התוכן, הכולל שפה, ספרות, תרבות וכלכלה: (ניתן להשתמש גם בכלים מתוקשבים):
  - * מבחן מסכם בסוף כיתה י"א
  - * הכתבות, בחנים ומבחנים
  - * מטלות ביצוע/משימות אותנטיות ורלוונטיות
  - * תלקיט (פורטפוליו) כתוב או דיגיטלי
  - * עבודת חקר/מיזם/פרויקט
  - * הנחיות לגבי כל אחד מהכלים ראו נספח

- ג. בחינה לתלמידים בודדים, תלמידי משנה ותלמידים אקסטרניים –
מספר שאלון: 3 יח"ל – 60% - 574-382
2 יח"ל – 40% - 574-282
הנחיות ישלחו בהמשך במסמך נפרד

2. רמת ידע שפתי נדרש לבחינת הבגרות ב- 5 יח"ל

התלמידים נבחנים בידע ותוכן ברמה של 5 יח"ל במיומנויות של הבנת הנקרא/הבנת הנצפה והבעה בעל פה.

תאריך _____

לכבוד
פיקוח על הוראת הגרמנית
משרד החינוך, ירושלים

טופס הרשמה לבחינת הבגרות בגרמנית לתלמיד "יחיד" – קיץ התשע"ז

את הבקשה יש **לסרוק ולשלוח בדוא"ל** tamarke@education.gov.il עד לתאריך 10 בפברואר 2017.

יש למלא את כל הסעיפים בהקלדה או בכתב ברור (טופס לא תקין/ לא ברור לא יטופל)

שם התלמיד/ה	מס' ת"ז	הכיתה	סמל השאלון	שם ביה"ס + היישוב	סמל המוסד	טל' ביה"ס

נימוקי הבקשה:

_____

המען לתשובה:

_____

_____ חתימת המנהל/ת

_____ תאריך

לשימוש הפיקוח: תשובה לבקשתכם

1. אני מאשרת – לא מאשרת את בקשתכם (למועד קיץ תשע"ז בלבד)
  2. יש להפנות את התלמיד/ים הנני מבקשת להפנות את התלמיד/ים **לאתר אינטרנט של הפיקוח להוראת הגרמנית** על מנת שהתלמיד/ים יוכלו לקבל הסבר על תכנית ומבנה בחינת הבגרות: http://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Mazkirut_Pedagogit/Portal/AtareyHmikzoot/Sinit.htm
  3. התלמיד/ים **לא זכאים לציון שנתי** כיוון שהמקצוע גרמנית לא נלמד בבית ספרכם.
- התלמיד מתבקש להביא עמו אישור זה ביום הבחינה.

_____ חתימת מדריכה מרכזת ארצית

_____ תאריך

תמר קהת
מדריכה מרכזת ארצית לסינית, איטלקית וגרמנית

6. נספחים:

נספח 1 : תלקיט Portfolio

התלקיט הינו אוסף מכוון של עבודות (בתהליך או גמורות) של התלמיד/ה, המציג את מאמציהם, התקדמותם והישגיהם בתחום מסוים או בכמה תחומים. זהו אוסף של עבודות, דוגמאות, וחומרים שנאספו בתהליך הלמידה תוך תהליך של רפלקציה. באמצעות התלקיט ניתן לשלב הוראה והערכה בצורה מתמשכת. הכלי מאפשר יצירת דיאלוג ושיתוף פעולה בין המורה לתלמיד ולעמיתים. בתהליך הכנת התלקיט התלמיד לומד לזהות את הצדדים החזקים שלו ולהתמודד עם חולשותיו תוך למידה עם מכוונות והערכה עצמית.

התלקיט הינו אמצעי להערכה אותנטית, דינמית, מתמשכת, רב-ממדית, אינטראקטיבית המעבירה את המסר שהלימוד לעולם אינו נשלם.

התלקיט הוא מעין חלון הצצה לראש התלמיד, אמצעי המשמש גם את המורים וגם את התלמידים להבנת התהליך החינוכי האישי שתלמיד עובר. התלקיט משמש גם כלי חינוכי לעידוד התלמידים לקחת אחריות על הלמידה. התלקיט אינו רק כלי הוראה ואינו רק כלי הערכה - הוא מכיל את שניהם גם יחד.

קווים מנחים :

1. רפלקסיה עצמית - פיתוח התלקיט מציע לתלמידים הזדמנויות ללמוד על הלמידה. לכן התוצר הסופי צריך להכיל מידע המעיד על כך שהתלמיד אכן עסק ברפלקסיה עצמית.
2. התלקיט הוא דבר שנעשה על ידי התלמיד ולא עבור התלמיד. הערכת התלקיט מציעה לתלמידים דרכים קונקרטיות ללמידת ערך עבודתם, ובראייה רחבה יותר היא מציעה דרכים להערכת עצמם כלומדים. משום כך התלמיד צריך להיות מעורב בבחירת הפריטים שייכללו בתלקיט.
3. פריטי מידע שהצטברו במהלך השנה, כמו - מבחנים, עבודות וכדומה, ייכללו בתלקיט רק אם יש להם משמעות חדשה בתוך ההקשר של התלקיט.
4. התלקיט צריך לשקף בצורה מפורשת או לא מפורשת את פעילויות התלמיד, לדוגמה - הרציונל שעומד מאחורי הכנת התלקיט, המטרות, התכנים שנבחרו, הסטנדרטים לביצוע טוב והשיפוט.
5. מטרה אחת, כמעט אוניברסלית, שתופיע בכל תלקיט היא שהתלקיט ישקף התקדמות באותן מטרות המופיעות בתכנית הלימודים.
6. רוב המיומנויות והטכניקות שלהן נזקק התלמיד בכדי ליצור תלקיט אינן מתרחשות מעצמן. התלמידים זקוקים לתמיכה. תמיכה יכולה להינתן דרך הבאת דוגמאות של תלקיטים לכיתה, הבאת דוגמאות של מודלים שעל פיהן ניבנה תלקיט או הצגת דוגמאות לדרך שבה תלמידים אחרים עושים רפלקסיה.

התלקיט משקף ומבטא את תהליכי הלמידה :

- מעורבות התלמיד בלמידה כפי שתועדה לאורך זמן.
- יכולות של התלמיד בלמידה שיתופית וכישורים חברתיים של עבודת צוות.
- צמיחה והתפתחות של התלמיד בתחומי דעת עיוניים.
- מיומנויות של תלמיד בהפקת פרויקטים ועבודות כתובות.

נספח 2: מחוון

המחוון הוא שורה של קריטריונים שלאורם נבחנת המשימה:

(1) מטרת המשימה (2) מאפייני המשימה מצאה או חלקיה וכיצד הם מסייעים לה להשיג את מטרתיה (3) יתרונות וחסרונות במשימה (4) הקשר של המשימה לדברים אחרים בעבר בהווה ובעתיד.

המחוון יכול לכלול קריטריונים הקשורים לסגנון ההגשה ולאפקטיביות שלה, למבנה המשימות הכתובות ולאיכות המשימה עצמה. כ קריטריון ניתן למדידה בדרגות שונות של איכות: ממצוין לגרוע, וכך ניתן לבחון את המשימה לדרגותיה השונות

תהליך בניית המחוון חייב להפעיל את התלמיד בשלבים האלה:

1. דוגמאות - להראות לתלמידים דוגמאות של עבודות טובות וטובות פחות. זהה את המאפיינים הגורמים לעבודות מסוימות להיות עבודות טובות ולאחרות להיות גרועות.
2. רשימת קריטריונים - בדיון על הדוגמאות כדאי להתחיל ברשימה של מה יש להביא בחשבון בעבודה איכותית.
3. דירוגים של איכות - תאר את הרמות הטובות ביותר והגרועות ביותר של איכות, אחר כך השלם את רמות הביניים בהתבסס על הידע שלך בבעיות מוכרות ועל הדיון בעבודה שאינה טובה במיוחד.
4. שימוש במשוב (הערכה) עצמי ובמשוב (הערכת) עמיתים: תן לתלמידים את המשימה שלהם והפסק אותם מדי פעם לצורך מתן משוב עצמי ומשוב עמיתים.
5. שכתוב: בכל פעם תן לתלמידים זמן לשכתב את עבודתם בהתבסס על המשוב שקיבלו בשלב החמישי.
6. השתמש במשוב (הערכת) מורה: השתמש בעצמך באותו מחוון שבו השתמשו התלמידים כדי להעריך את עבודתם.

כיתה שהתנסתה בהערכה המבוססת על מחוון יכולה לייעל את התהליך כך שהוא יתחיל עם רישום קריטריונים, שלאחריו המורה יכתוב את דירוגי האיכות, יבדוק אותם עם התלמידים, יעשה שכתובים, ישתמש במחוון להערכות עצמיות, הערכות עמיתים והערכות מורה.

איך עושים את זה?

1. יוצרים קריטריונים להערכה יחד עם התלמידים, לדוגמא:

* הגשת מבחן

* סדר וניקיון בעבודה

* ענו על כל השאלות/חלק מהשאלות

2. התייחסות לנקודות חיוב, כגון:

* בתשובה רואים שזכרת את הרעיון

* בתשובה רואים שהבנת את הרעיון

* בתשובה רואים שיישמת את הרעיון

3. התחייבות לנקודות לשיפור, כגון :

* בתשובה לא נעשה שימוש בעקרון.....

* מומלץ לרשום בתחילת התשובה את העובדות ובפיסקה הבאה לפרט את העקרונות....

* בתשובה לא ציינת את עקרון.....

4. אפשרו לתלמיד לבצע שינויים ותיקונים בעבודתו לאחר קבלת המשוב.

יש לזכור לשמור על דיאלוג עם התלמידים תוך עידוד המוטיבציה והלמידה.

למחווין בדרך כלל מבנה דומה הכולל קריטריונים ורמות ביצוע בכל קריטריון, כמוצג להלן :

שקלול (%)	רמת ביצוע (תיאור מילולי)			קריטריונים
	רמה גבוהה	רמה נאותה	רמה נמוכה	
100%				

המחווין יכול לכלול קריטריונים הקשורים לסגנון ההגשה ולאפקטיביות שלה, למבנה המשימות הכתובות ולאיכות המשימה עצמה. המחווין יכול לכלול קריטריונים שחשובים למורה והוו חלק ממטרתו בהוראת המטלה. שקלול המטלות אמור לשקף את "חשיבותן". "הקריטריון ניתן להערכה בדרגות שונות של איכות: ממצוין לגרוע, באופן מילולי, באופן מספרי וכד'.

היתרונות בשימוש במחווין בהוראה: קובע את מטרות ההוראה באופן ברור - ה"שקלול" השונה של הקריטריונים ממקד מה • "חשוב למורה" יומה "פחות חשוב". המחווין מסייע להגדיר "איכות" על ידי הגדרת רמת הביצוע הנדרשת • המחווין מסייע לתלמיד להעריך את עצמו, לדעת מה מצפים ממנו, להעריך את עמיתיו, וגם • לדעת מה לשמר, ומה לשפר.

נספח 3 : מבחנים

בחינה היא סוג של הערכה (אחד מיני רבים), כלי או הליך שיטתי, המכיל בדרך-כלל מקבץ שאלות המועברות לכל התלמידים בפרק-זמן קצוב ובתנאים אחידים. גם בחינה מתייחסת לטיב הביצוע של הפרט.

כשמדובר במבחן יש לקחת בחשבון שלא צריך להעריך את התלמיד על הטייטה הראשונה שלו. בחינה זו הטייטה הראשונה שהאדם כתב. אפשר לעבוד על המבחן, לשפר אותו, לתקן אותו, לשכתב אותו אשר התלמיד יחליט שהבחינה ראויה להערכה.

ברב המבחנים התוצר הוא שנמדד ולא תהליך הלמידה ויש לתת לכך את הדעת כאשר אנו עוסקים בהערכה חלופית. במבחן גלום פוטנציאל להערכת איכות ביצוע של לומד, יש רכישה של מיומנות ייחודית למבחנים הנדרשת במבחני הבגרות.

מבחן יכול לבדוק: רמת ידע (עובדות, מושגים, עקרונות), רמה תהליכית (מיומנות), רמה מדרגה שלישית (יישום והשבחה של ידע, מיומנות). מבחן טוב בודק שימוש במיומנויות, שאותן רכשו

התלמידים במהלך לימודיהם. המבחן יכול לעורר ולעודד חשיבה ביקורתית ועצמאית של התלמידים, ורצוי שכך יהיה.
המבחן צריך להיבדק על פי קריטריונים שנקבעו עם הילדים תוך התייחסות לכל המרכיבים של ההערכה (אישי, מצמיח, תהליכי, מתמשך.....)

נספח 4: מבחן מסכם בסוף כיתה י"א

מבחן מסכם בסוף כיתה י"א הינו באחריות המורים. מומלץ לעבוד בקבוצות קטנות (עדיף אזורים) של צוותי מורים כחלק מההערכה הפנימית לצורך חיבור מבחן משותף. מבחנים אלו יעברו לאישור המפמ"ר לפני ההבחנות.

נספח 5: חומרי עזר

<http://donnerwetter.kielikeskus.helsinki.fi/DVG/de-Gesamtverzeichnis.htm>

http://projects.ael.uni-tuebingen.de/stz/stz_modules/gram_d/default.html

<http://www.cornelsen.de/prima/1.c.3067168.de>

<https://www.youtube.com/channel/UCcQYODMjsxji6v8utkynjg>

נספח 6: החממה הפדגוגית - למידה מצמיחה אדם

אגרת המזכירות הפדגוגית בחוזר המפמ"ר

סיוון תשע"ו, יוני 2016

במסגרת הלמידה המשמעותית, המזכירות הפדגוגית צועדת צעד נוסף ופותחת "חממה פדגוגית" המהווה מרחב לפיתוח רעיונות ויוזמות לגיוון ההערכה בבחינות הבגרות.

במסגרת ה"חממה הפדגוגית" ישולבו שאלות חשיבה, ערכים, מעורבות, ורלוונטיות בבחינות הבגרות. כמו כן, במסגרת החממה, יורחבו התוכניות ממירות הבגרות ומורים יוכלו להציע או להצטרף ליוזמות מחליפות בגרות על פי תנאי סף ועמידה בדרישות מחייבות כפי שמפורט לעיל.

להלן הערוצים המוצעים בחממה הפדגוגית:

- הטמעת פריטי בחינות מקדמי חשיבה ועמ"ר (ערך, מעורבות, רלוונטיות) בבחינות החיצוניות. החל משנת הלימודים תשע"ז, ברוב בחינות הבגרות תהינה שאלות שהן שאלות חשיבה מסדר גבוה הנוגעות לחיי הלומדים או עוסקות בערכים מתוך תכנית הלימודים של תחום הדעת, בהיקף של עד 5 נקודות. בבחינת הבגרות בהן קיימות שאלות מסוג זה – יורחב היקפן באופן מדוד תוך דיאלוג עם המורים. דגמים לשאלות אלו יפורסמו בחודשים אוקטובר/נובמבר 2016

- **בחינות בגרות מקוונות** - בשנים הבאות יורחבו בהדרגה תחומי הדעת שיש להם בחינות מקוונות, עתירות מדיה, כולל התאמה ללקויות למידה [לבתי ספר שיבחרו יוכלו להצטרף כבר בתשע"ז].
- **הרחבת תכנית תמ"ר** - תכנית ממירה היבחנות במקצועות **החובה**. תכנית זו משלבת הבחנות בית ספרית ב היקף של 50% וחלופה בהערכה הממירה 50% (חקר, תלקיט, PBL, מטלת ביצוע והצעות נוספות). מנהלים ומורים המעוניינים להרחיב תכנית זו בבית ספרם יפנו במייל: Mazkirut_Pedagogit@education.gov.il (למידע נוסף).
- **הרחבת היקף תוכנית "חלוצי הערכה"** - בשיתוף והובלת הגף העל יסודי במנהל הפדגוגי.
- **תכניות מקוונות מחליפות בגרות** – בשנה הקרובה יפותחו ניסויים בכמה תחומי דעת ללמידה מקוונת ממירה בגרות [הניסוי יכנס בפועל בשנה"ל תשע"ח לבתי ספר שיבחרו בכך].
- **הרחבת תכניות לימודים ייחודיות** - התכניות מאפשרות למידה בינתחומית במקצועות **מוגברים** שבתי הספר או גופים מוכרים מפתחים בהנחיה ובליווי של המזכירות הפדגוגית. (למידע נוסף).
- **יוזמות חדשות** של תחומי דעת – בחודשים הקרובים יצא קול קורא מפורט המזמין מורים וצוותי הוראה מהשטח לשלוח רעיונות והצעות המתאימות לרוח החממה ויכולתם להשתלב בה. המעוניינים להציע חלופות – יפנו למפמ"ר הרלוונטי לשם התייעצות וקבלת אישור.